

Przedmowa

Środki zaskarżenia służą w polskim procesie karnym do kontroli orzeczeń, zarządzeń, a niekiedy także innych czynności procesowych. Tworzą one system obejmujący instrumenty do uchylenia bądź zmiany nieprawomocnych decyzji procesowych oraz do wzruszenia prawomocnych orzeczeń. Aby osiągnąć skutek, muszą spełniać określone przez ustawę wymagania. Niniejsze opracowanie poświęcone jest przybliżeniu i wskazaniu praktycznych aspektów przygotowania pism procesowych stanowiących środków zaskarżenia decyzji lub czynności procesowej. Stanowi ono kontynuację wcześniej wydanych komentarzy praktycznych omawiających osobno problematykę zwyczajnych i nadzwyczajnych środków kontroli orzeczeń, zarządzeń i czynności w postępowaniu karnym oraz w postępowaniu w sprawach o przestępstwa i wykroczenia skarbowe.

Niniejszy komentarz stanowi łączne i całościowe opracowanie dotyczące praktycznych aspektów sporządzania i wnoszenia środków zaskarżenia w procesie karnym i karnoskarbowym. Jest zaktualizowanym i uzupełnionym czwartym już wydaniem opracowania pt. „Sporządzanie środków odwoławczych i innych środków zaskarżenia w postępowaniu karnym i karnoskarbowym. Komentarz praktyczny”, wydanym po raz pierwszy przez Wydawnictwo C.H. Beck w 2013 r., a kolejno w latach 2015 i 2017. Przekazywane do rąk Czytelnika zaktualizowane opracowanie uwzględnia stan prawny po nowelizacjach Kodeksu karnego, Kodeksu postępowania karnego oraz Kodeksu karnego skarbowego, a w szczególności zmiany, które nastąpiły w tych aktach prawnych od 2017 r. W zakresie niezbędnym i niejako informacyjnie wskazuje także na propozycje legislacyjne, jakie w omawianym zakresie zostały już uchwalone i weszły w życie w dniu 5.10.2019 r. [ustawa z 19.7.2019 r. o zmianie ustawy – Ko-

deks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 poz. 1694), zwana w publikacji ZmKPK19].

W komentarzu omówione zostały zatem aktualne regulacje odnoszące się do środków zaskarżenia oraz takie, które choć nie dotyczą ich wprost, mają znaczenie dla prawidłowego ich sporządzenia. Pominięte natomiast zostały zarówno odniesienia historyczne, jak też rozważania o spornych w doktrynie problemach związanych ze sporządzaniem i rozpoznawaniem poszczególnych środków zaskarżenia. W tych kwestiach pomocna będzie Czytelnikowi aktualna literatura przedmiotu, wskazana w osobnej części opracowania.

Prezentacja zagadnień związanych ze sporządzaniem najważniejszych środków zaskarżenia jest oparta w głównej mierze na orzecznictwie sądowym, przytaczanym niekiedy w dosłownym brzmieniu dla ułatwienia Czytelnikowi poznania istoty problemu i jego rozwiązania, a także wykorzystania przy sporządzaniu pism procesowych.

Opracowanie oddawane do rąk Czytelnika składa się z dwóch części.

Część pierwsza poświęcona została ogólnej prezentacji środków zaskarżenia, ze wskazaniem ich charakterystyki i zasad sporządzania oraz wnoszenia do właściwych organów. Omówione zostały wspólne dla wszystkich środków kwestie, związane z wymaganiami formalnymi, jakie muszą one spełnić, by skutecznie uruchomić kontrolę zaskarżonego orzeczenia. Osobne rozdziały przeznaczone zostały na prezentację środków z grupy zwyczajnych i nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Omówione zostały praktyczne aspekty sporządzania apelacji, zażalenia, kasacji, skargi na kasatoryjny wyrok sądu odwoławczego oraz wniosku o wznowienie postępowania karnego, a ponadto sprzeciwów, *quasi*-sprzeciwów, odwołań oraz wniosków, w tym wniosku o wyznaczenie rozprawy w trybie art. 177 KKS. W każdym rozdziale zamieszczono osobną część, zawierającą prezentację ciekawych orzeczeń Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych. Uzupełniają one w sposób praktyczny rozważania zawarte w poszczególnych rozdziałach i mogą być przydatne Czytelnikom przy sporządzaniu przez nich samodzielnie środków zaskarżenia.

W części drugiej zamieszczone zostały przykładowe wzory zwyczajnych oraz nadzwyczajnych środków zaskarżenia wraz z krótkimi komentarzami i orzecznictwem sądowym ilustrującym wskazane w nich kwestie formalne. Wzory pism zostały opatrzone umownie datami po dniu 1.7.2015 r. (bądź wprost bieżącą datą z 2019 r.), aby podkreślić zmiany stanu prawnego, wymagające uwzględnienia podczas opracowywania własnych pism procesowych. Dołączone do wzorów komentarze uwzględniają natomiast nowe brzmienie przepisów wynikające z ZmKPK19.

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na uchwałę SN(7) z 29.11.2016 r. (KZP 10/16, www.sn.pl), której nadana została moc zasady prawnej, a w której uznaje się, że w sprawach prowadzonych po dniu 14.4.2016 r., w których akt oskarżenia, wniosek o wydanie wyroku skazującego, wniosek o warunkowe umorzenie postępowania lub wnioski o umorzenie postępowania przygotowawczego i orzeczenie środka zabezpieczającego skierowano do sądu przed dniem 1.7.2015 r., zastosowanie znajdują przepisy regulujące przebieg postępowania karnego wprowadzone przez ustawę z 11.3.2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 437 ze zm.), a więc – co do zasady – przepisy nowe. Przepisy o nowym nadzwyczajnym środku zaskarżenia, tj. skardze na wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu I instancji i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania, mimo wejścia w życie 15.4.2016 r., będą miały natomiast zastosowanie do tych spraw, w których akt oskarżenia został wniesiony do sądu po 30.6.2015 r.

Ze względu na zmiany wprowadzone ZmKPK19 konieczne stało się także osobne wskazanie, jakie zasady i reguły intertemporalne przyjmuje prawodawca w przypadku zmian przepisów odnoszących się do postępowań będących już w toku. Uwagi dotyczące tej kwestii zostały zamieszczone w nowym rozdziale komentarza (rozdz. 15).

Niniejsze opracowanie kierowane jest nie tylko do osób, które w codziennej praktyce zajmują się sporządzaniem środków zaskarżenia, ale także do osób pragnących dopiero tę umiejętność osiąść. Wyrażam więc nadzieję, że ten praktyczny komentarz okaże się

Przedmowa

przydatny także aplikantom do zawodów prawniczych, studentom oraz wszystkim, którzy stają przed zadaniem sporządzenia środków zaskarżenia w postępowaniu karnym.

Prof. dr hab. *Hanna Paluszkiewicz*

Poznań, październik 2019 r.